

Դրամավարկային քաղաքականության հիմնական ցուցանիշների դինամիկայի վերլուծությունը 2000-2020 թթ.

Լեվոնյան Ս. Ռ.

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի տնտեսամաթեմատիկական մեթոդներ ամբիոնի ասպիրանտ (Երևան, ՀՀ)
levonyansur@gmail.com

Հանգուցաբառեր. Դրամավարկային քաղաքականություն, տոկոսադրույք, փողի զանգված, ավանդ, գնաճ

Анализ динамики основных показателей денежно-кредитной политики в 2000-2020 гг.

Левонян С. Р.

Аспирант кафедры Экономико-математические методы АГЭУ (Ереван, РА)
levonyansur@gmail.com

Аннотация. Денежно-кредитная политика оказывает прямое влияние на уровень инфляции, который, в отличие от других экономических политик, является наиболее гибким и эффективным в экономике страны для обеспечения краткосрочной и среднесрочной макроэкономической стабильности. Инструменты денежно-кредитной политики помогают сдерживать инфляцию, обеспечивать финансовую стабильность, а также регулировать денежно-кредитные отношения или, другими словами, страховать экономику от резких колебаний обменного курса. В статье представлен количественный анализ динамики основных монетарных показателей за 2000-2020 годы, в частности, темпов инфляции, структурных различий денежной массы, динамики обменных курсов и процентных ставок по депозитам.

Ключевые слова: Денежно-кредитная политика, процентная ставка, денежная масса, депозит, инфляция.

Analysis of the dynamics of the main monetary policy indicators in 2000-2020

Levonyan S. R.

PHD student at the chair of Economic-Mathematical Methods ASUE (Yerevan, RA)
levonyansur@gmail.com

Abstract. The monetary policy has a direct impact on the level of inflation, which, unlike other economic policies, is the most flexible, effective for ensuring short-term and medium-term macroeconomic stability in the country's economy. Monetary policy tools help to restrain inflation, ensure financial stability, as well as regulate monetary relations or, in other words, insure the economy against sharp fluctuations of exchange rate. The article presents the quantitative analysis of the dynamics of the main monetary indicators for 2000-2020, in particular, the inflation rates, the structural differences in the money aggregates, the dynamics of exchange rates and interest rates on deposits.

Keywords: Monetary policy, interest rate, money supply, deposit, inflation.

Դրամավարկային քաղաքականությունը պետության տնտեսական քաղաքականության բաղկացուցիչ մասն է, որի մշակման և իրականացման նպատակը գների կայուն մակարդակի ապահովումն է, որն էլ համարվում է շատ երկրների ԿԲ-երի գործունեության հիմնական առանցքը և խնդիրը: Գնաճի ցածր և կայուն մակարդակը շուկայական տնտեսության պայմաններում տնտեսական աճի ապահովման, բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման, երկրի տնտեսության մակրոտնտեսական կայունության ապահովման կարևոր նախադրյալ է [7, էջ 265]: Հայտնի է նաև, որ կայուն տնտեսական աճն ուղեկցվում է որոշակի ցածր գնաճով, այսինքն՝ գների կայունության հասկացության ներքո ենթադրվում է գնաճի որոշակի բնականոն մակարդակ [2]: Գնաճի մակարդակի վրա ուղղակի ազդեցություն ունի իրականացվող

դրամավարկային քաղաքականությունը, որը, ի տարբերություն տնտեսական մյուս քաղաքականությունների, ամենաճկունն է և արդյունավետը երկրի տնտեսությունում կարճ և միջնաժամկետ մակրոտնտեսական կայունության ապահովման համար:

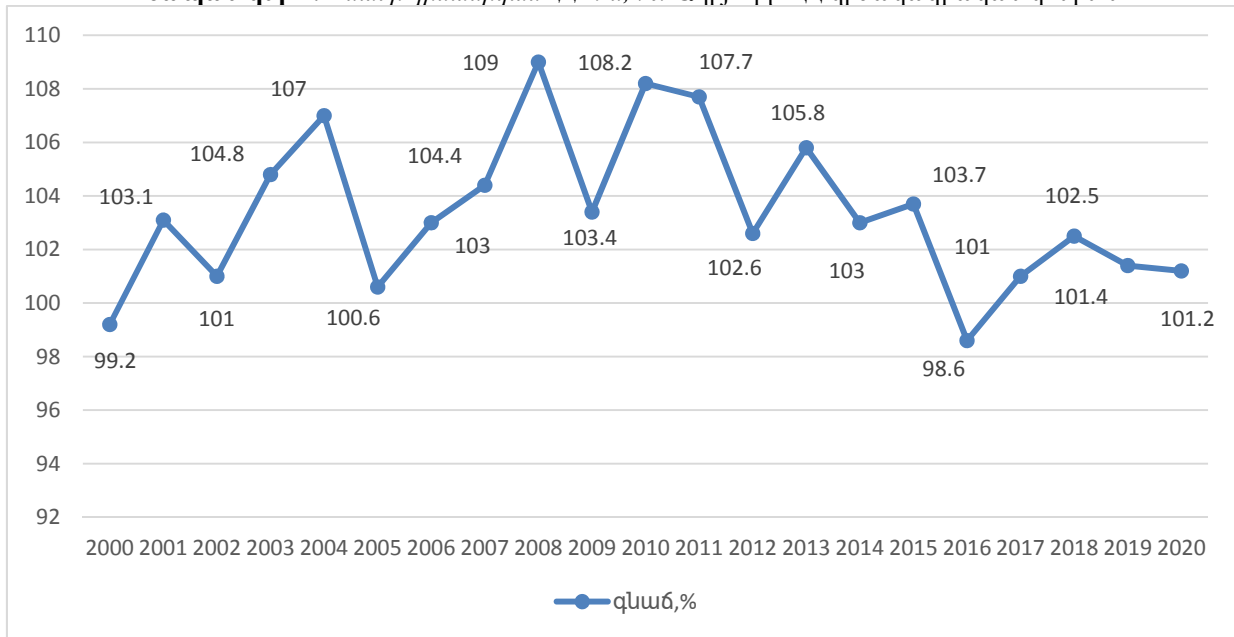
2021 թվականի սկզբին, ամբողջ աշխարհում կորոնավիրուսի համավարակի շարունակվող տարածման, ՀՀ-ում ետպատերազմյան դրության և դրանց հետևանքով ստեղծված անկայուն իրավիճակը նպաստում է, որ ՀՀ-ում դեռևս նկատվում է ցածր տնտեսական ակտիվություն և գնաճի բարձր մակարդակ: Գնահատվել է, որ գնաճը կախված է առաջարկի գործունեությունից, միջազգային շուկայում արձանագրված գնաճով և դրամի արժեզրկմամբ: Ըստ ԿԲ-ի առաջիկա եռամսյակներում գնաճը կպահպանվի բարձր մակարդակում [3]:

Գծապատկերում ներկայացված է գնաճի միջին տարեկան ցուցանիշը ՀՀ-ում 2000-2020 թվականներին:

Գնաճի համար 2007 թվականներին որպես նպատակային թիրախ է սահմանվել 4 տոկոս՝ ± 1.5 տոկոս տատանումների թույլատրելի միջակայքով [5] : Ինչպես երևում է գծապատկերից, դիտարկվող ժամանակահատվածում եղել են գնաճի ծրագրված մակարդակից փաստացի

մակարդակի շարունակական շեղումներ: Այն հազվադեպ է գտնվել թիրախավորված մակարդակի սահմաններում, ավելի շուտ այն եղել է ծրագրված մակարդակի ստորին շեմին կամ վերին շեմը գերազանցող տիրույթներում: 2008 թվականին գրանցվել է ամենաբարձր գնաճը՝ մոտ 9 տոկոս, իսկ 2018 թվականից այն կարելի է ասել հայտնվել է թույլատրելի տատանումների միջակայքի ստորին շեմում:

Գծապատկեր 1. Գնաճի դինամիկան ՀՀ-ում, %: Աղբյուրը՝ ՀՀ վիճակագրական կոմիտե

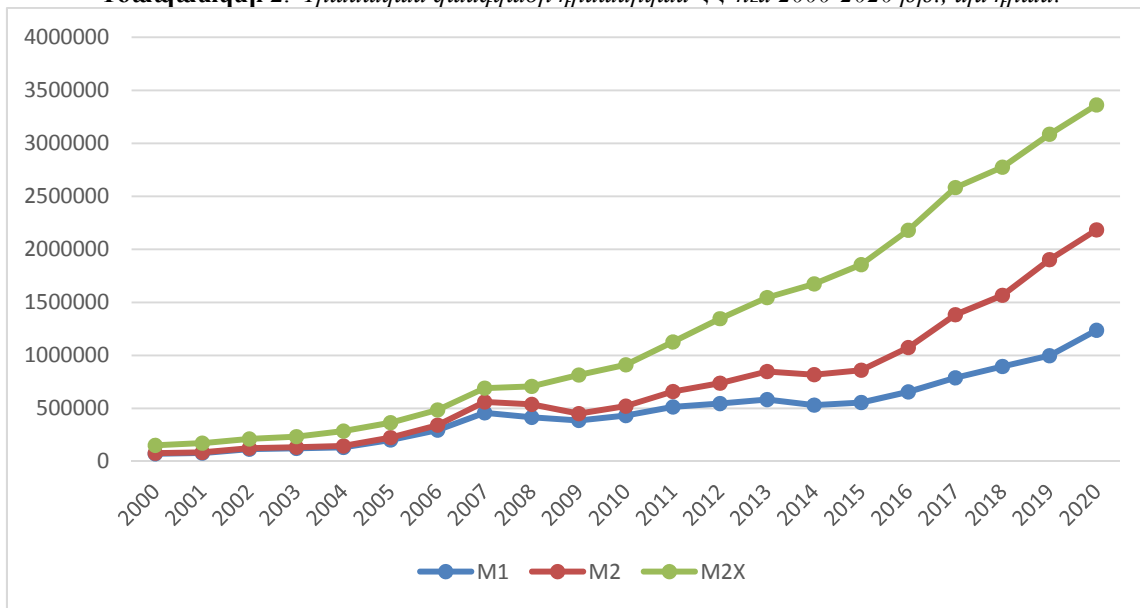

Ինչպես երևում է գծապատկերից, 2020 թ. սկսված համաշխարհային շուկայում ցնցումները, կորոնավիրուսը, ինչպես նաև ՀՀ-ում հայտարարված ռազմական դրությունը և այս ամենից բխող ճգնաժամային գործընթացները հնարավոր է եղել զսպել կատարված խթանող հարկաբյուջետային խթանող քաղաքականության, սպառողների ցուցաբերած նախազգուշական վարքագծի, պահանջարկի անկման պայմաններում: Տարեվերջին 12-ամսյա գնաճը պահպանվել է նպատակային շեմից ցածր՝ կազմելով 1,2 տոկոս: Սակայն տարվա վերջին աստիճանաբար վերականգնողական սպասումների ներքո ԿԲ-ն բարձրացրեց վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը 1 այնուհետ 0,25 տոկոսային կետով, ինչը նպաստեց գնաճի կտրուկ բարձրացմանը՝ մարտին կազմելով 5,8 տոկոս: Գնաճ 2021 թվականին նկատվել է գրեթե բոլոր ապրանքային խմբերում, առավել բարձր գրանցված գնաճ է արձանագրվել սննդամթերքի, ոչ ալկոհոլային խմիչքների ենթաբաժնում [6] :

Գծապատկեր 2-ում ներկայացված է դրամական ագրեգատների դինամիկան 2000-2020 թվականներին: Ծրջանառության մեջ կանխիկ դրամը և ցայահանջ ավանդները կազմավորում են M1 դրամական ագրեգատը: M1-ը համարվում է փողի նեղ զանգված: Ընդգրկում է բանկային համակարգի վճարման միջոցի գործառույթ իրականացնող պարտավորությունները: M1-ին ավելացնելով ժամկետային ավանդները՝ կստանանք դրամային զանգվածը (M2 դրամական ագրեգատը): Դրամային զանգվածին ավելացնելով արտարժույթային ավանդները՝ կստանանք դրամական զանգվածը (M2X) [8]:

Փողի զանգվածը, ինչպես երևում է գծապատկերից, հիմնականում դրսևորել է աճի միտում: M1 և M2 դրամական զանգվածները նվազել են 2008-2009 թվականներին և 2015 թվականին, ինչը, սակայն, չի արտացոլվել M2X դրամական զանգվածում տվյալ տարիներին արտարժույթային ավանդների ավելացման պատճառով:

Գծապատկեր 2. Դրամական զանգվածի դինամիկան ՀՀ-ում 2000-2020 թթ., մլն դրամ:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ԿԲ, ավանդային կազմակերպությունների ամփոփ ցուցանիշներ

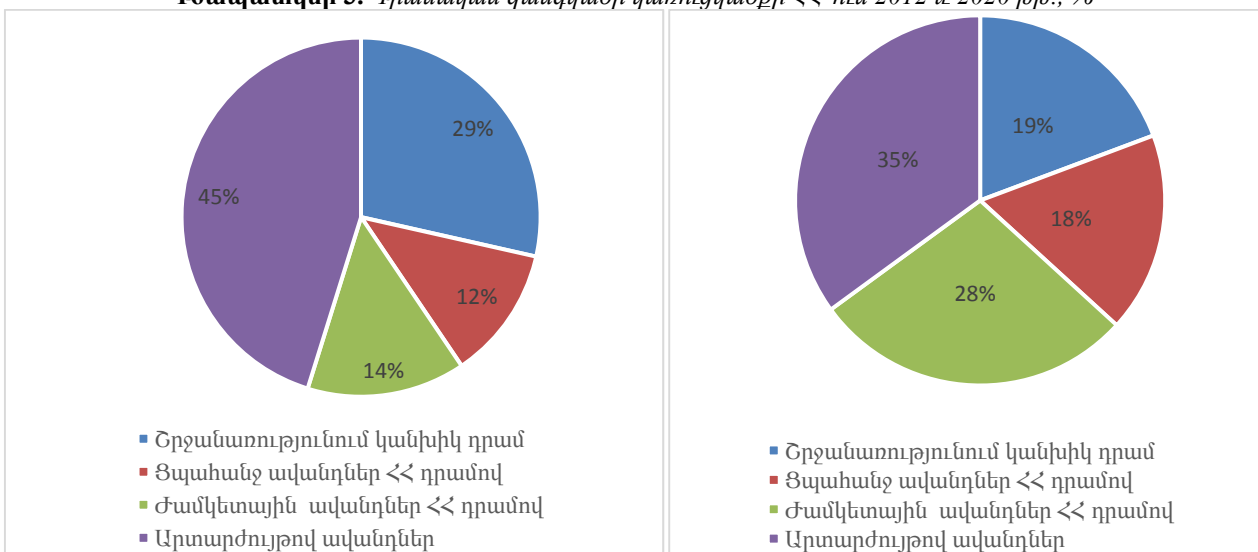
Աճի համեմատաբար ցածր միտում է ունեցել M1 դրամական զանգվածը, որը 2020 թ. 2007թ.-ի համեմատ աճել է մոտ 2.7 անգամ: Ի համեմատություն M2 և M2X ագրեգատների, որոնք համապատասխանաբար աճել են 3.9 և 4.9 անգամ: Նկատելի է նաև M2X դրամական ագրեգատում M2 ագրեգատի կշռի փոքրացումը, որը նախկին 2007 թ.-ի 81.1 տոկոս ցուցանիշի համեմատ նվազել է և 2019 թվականին կազմել 64,9 տոկոս: M1, M2 և M2X դրամական ագրեգատները 2020 թվականին նախորդ տարվա նկատմամբ աճել են 24.06, 14.75 և 8.96 տոկոսներով՝ կազմելով համապատասխանաբար 1236.7, 2183.9, 3362 մլրդ դրամ:

Գծապատկեր 3-ում ներկայացված է դրամական զանգվածի կառուցվածքային տարրերու-

թյունները 2012 և 2020 թթ: Տնտեսության դուրայնացման բարձր մակարդակը շատ մեծ ռիսկեր է պարունակում: Մասնավորապես, այդ պարագայում Կենտրոնական բանկը կորցնում է արդյունավետ դրամավարկային քաղաքականություն վարելու հնարավորությունները, քանի որ դրա հետևանքով թուլանում են նրա կողմից տնտեսությանն ուղարկվող ազդակները:

Ինչպես նկատելի է՝ դուրայնացման մակարդակը, որը հաշվարկվել է որպես արտարժույթային ավանդներ/ դրամական զանգված հարաբերակցությամբ, ունի նվազման միտում: Եթե համեմատենք 2012 և 2020 թվականների դրամական զանգվածի կառուցվածքը, ապա կտեսնենք, որ կառուցվածքային բավականին մեծ փոփոխություններ են տեղի ունեցել:

Գծապատկեր 3. Դրամական զանգվածի կառուցվածքը ՀՀ-ում 2012 և 2020 թթ., %

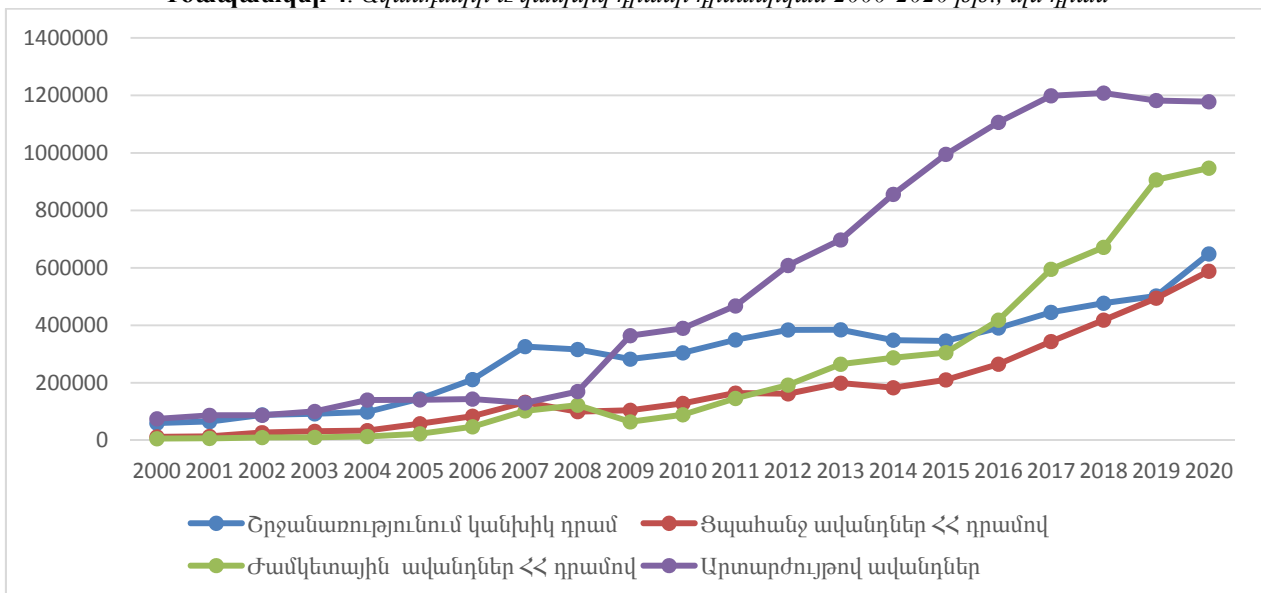
Աղբյուրը՝ ՀՀ ԿԲ, դրամավարկային քաղաքականության վիճակագրություն, փողի ագրեգատներ

Նախ, ամենակարևորը դոլարայնացման մակարդակի նվազումն է՝ 45% դառնալով 35%: Կրճատվել է նաև կանխիկ շրջանառության մեջ դրամը՝ կազմելով 19% նախկին 29% փոխարեն: Շատ կարևոր է նաև ժամկետային ավանդների ավելացումը, որը 2012 թ. համեմատ դրամական զանգվածում իր կշիռը կրկնապատկել է: Եթե սույն ցուցանիշները համեմատենք 2005 թ. Ցուցանիշների հետ, ապա կտեսնենք, որ այն ժամանակ զանգվածի գերակշիռ մասն էին կազմում արտարժույթային ավանդները և շրջանառության մեջ կանխիկ դրամը՝ 39-ական տոկոսներով: Շատ ցածր տոկոս էր կազմում ժամկետային ավանդները դրամով, որը կազմում էր մոտ 6%: 2020 թ. նախորդ տարվա նկատմամբ նվազել է արտարժույթային ավանդների կշիռը, որը 2018 թ. կազմում էր 44%:

Գծապատկեր 4-ում պատկերված է դրամական զանգվածի տարրերի դինամիկան 2000-2020 թթ: Գծապատկերից երևում է, որ բոլոր ցուցանիշներն էլ ունեն աճի միտում: Նկատելի է, որ 2008-2009 թթ. ճգնաժամի պայմաններում կտրուկ աճել է արտարժույթով

ավանդների ծավալը՝ 2009 թվականին 2008 թվականի նկատմամբ աճելով մոտ 2.1 անգամ, իսկ մնացած ցուցանիշներում այդ ժամանակահատվածում նկատվել է ծավալների կրճատում: Նկատելի է նաև, որ ամենացածր աճի տեմպն ունի շրջանառության մեջ կանխիկ դրամը, որի 2020 թվականի աճը 2007 թվականի նկատմամբ կազմել է մոտ 98%, իսկ ամենաբարձր աճի տեմպն ունի ժամկետային ավանդները չ՛հ դրամով, որը 2007 թվականի նկատմամբ աճել է մոտ 9,24 անգամ, իսկ արտարժույթով ավանդները աճել են մոտ 9 անգամ: 2020 թ. նախորդ տարվա նկատմամբ արտարժույթային ավանդները նվազել են 0.35 տոկոսով, դրամով ժամկետային, ցպահանջ ավանդների և շրջանառության մեջ կանխիկ դրամը աճել են համապատասխանաբար 4.51, 18.95, 29.09 տոկոսներով՝ կազմելով 947.16, 588.3, 648.4 մլրդ դրամ: Նկատելի է նաև, որ 2020 թվականին դրամով ժամկետային ավանդների ծավալը բավականին մոտեցել է արտարժույթով ավանդների ծավալին, իսկ ցպահանջ ավանդների ծավալները՝ կանխիկին:

Գծապատկեր 4. Ավանդների և կանխիկ դրամի դինամիկան 2000-2020 թթ., մլն դրամ

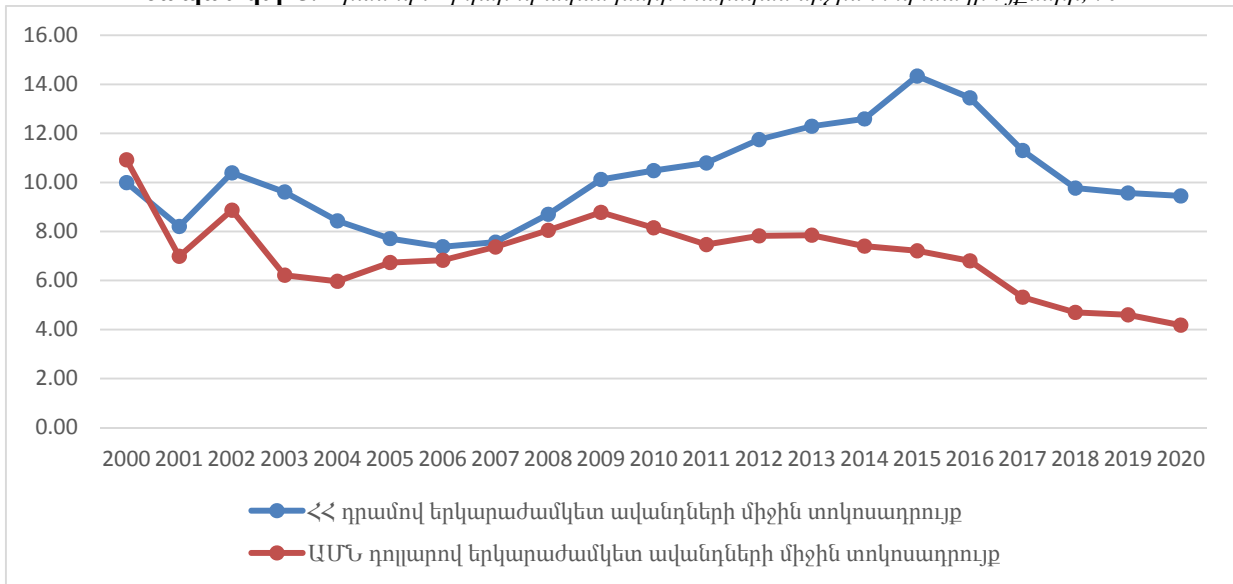

Աղբյուրը՝ Չ՛հ ԿԲ, ավանդային կազմակերպությունների ամփոփ ցուցանիշներ

Արտարժույթային և դրամով ավանդների նման դինամիկան ուսումնասիրելու նպատակով նաև դիտարկվել է դրամով և արտարժույթով ավանդների տարեկան միջին տոկոսադրույքները, որոնք ներկայացված են գծապատկեր 5-ում: Նկատելի է, որ 2007 թվականից դրամով ավանդների տոկոսադրույքները աճել են՝ 2015 թվականին կազմելով 14.34 տոկոս, որից հետո շարունակաբար նվազել են՝ 2020 թվականին

կազմելով 9.45 տոկոս: Արտարժույթներով ավանդների տոկոսադրույքները ամենաբարձր մակարդակն ունեցել են 2000 թվականին, իսկ 2004-2007 թվականներին ունեցել են աճի միտում 2009 թվականին կազմելով 8.78 տոկոս, որից հետո շարունակել են նվազել՝ 2020 թվականին կազմելով 4.18 տոկոս:

Գծապատկեր 5. Դրամով և դոլլարով ավանդների տարեկան միջին տոկոսադրույքները, %

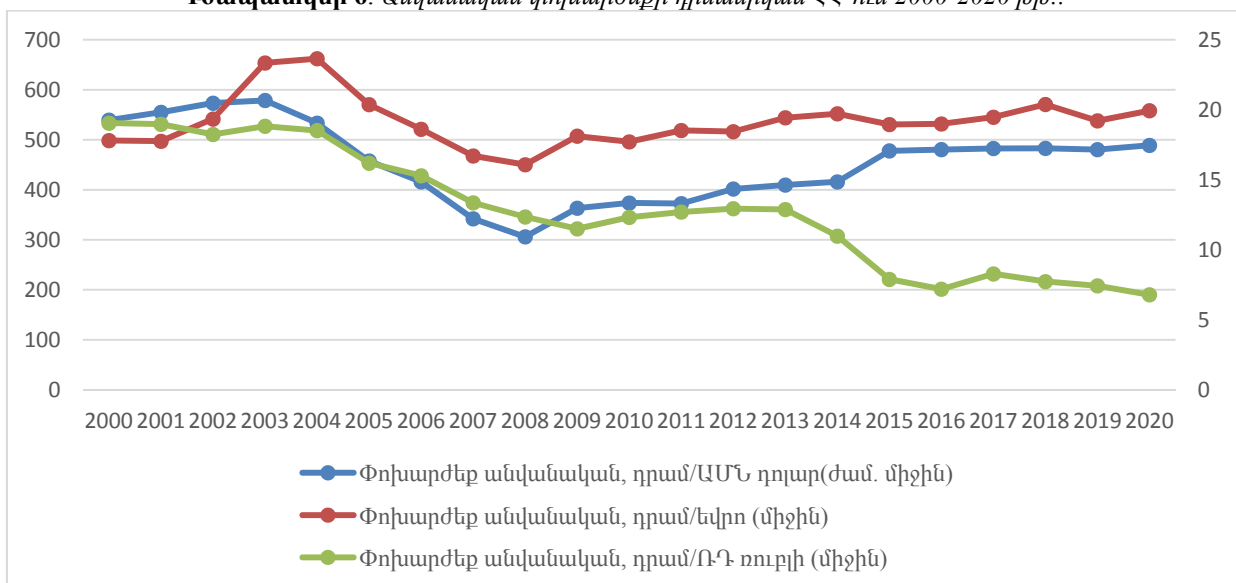

Աղբյուրը՝ ՀՀ ԿԲ, ավանդային կազմակերպությունների ամփոփ ցուցանիշներ

Գծապատկեր 6-ում ներկայացված է դրամ/դոլլար, դրամ/ եվրո, դրամ/ ռուբլի փոխարժեքի դինամիկան: Ինչպես երևում է գծապատկերից, դրամ/ դոլլար հարաբերակցությունը իր նվազագույն մակարդակին է հասել 2008 թ. կազմելով տարեկան միջին 305.9 դրամ, որից հետո կայուն աճի տեմպ է ձեռք բերել և վերջին տարիներին տատանվում է 480 դրամի սահմաններում: Ռուբլին շարունակաբար նվազել է և վերջին տարիներին սկսել է տատանվել 7-8 դրամի սահմաններում: Ինչ վերաբերվում է եվրոյին, ապա այն իր առավելագույն մակարդակին է հասել 2004 թ.՝ կազմելով 662.2 դրամ, որից հետո կայուն կերպով նվազել է մինչև 2008 թ.՝ հասնելով 450.2 դրամի: 2019 թ. նախորդ տարվա նկատմամբ նվազել է մոտ 5.8%՝ կազմելով 538 դրամ: Նշանակալի արժեզրկում է տեղի ունեցել

2014 թ. նոյեմբերին, երբ դոլլարի նկատմամբ արժեզրկումը կազմեց 4%, Եվրոյի՝ 3.7%, ռուբլու՝ 6.2%: Այս արժեզրկումը հիմնականում պայմանավորված է եղել ՌԴ-ում տեղի ունեցած արժույթային ճգնաժամով, երբ կտրուկ նվազեցին նավթի համաշխարհային գները, ինչպես նաև կիրառվեցին տնտեսական պատժամիջոցներ, որի պատճառով ռուսական ռուբլին արժեզրկվեց արտարժույթների նկատմամբ: Հենց այդ նույն ժամանակ ԿԲ-ն հայտարարություն տարածեց, որում ասվում էր, որ փոխարժեքի ճշգրտումը թելադրված է միջազգային ֆինանսական շուկաներում տեղի ունեցած զարգացումներով: ՀՀ կենտրոնական բանկի պահուստները լիովին բավարար են կանխելու փոխարժեքի բոլոր տեսակի արհեստական տատանումները և ապահովելու ֆինանսական կայունությունը:

Գծապատկեր 6. Անվանական փոխարժեքի դինամիկան ՀՀ-ում 2000-2020 թթ.:

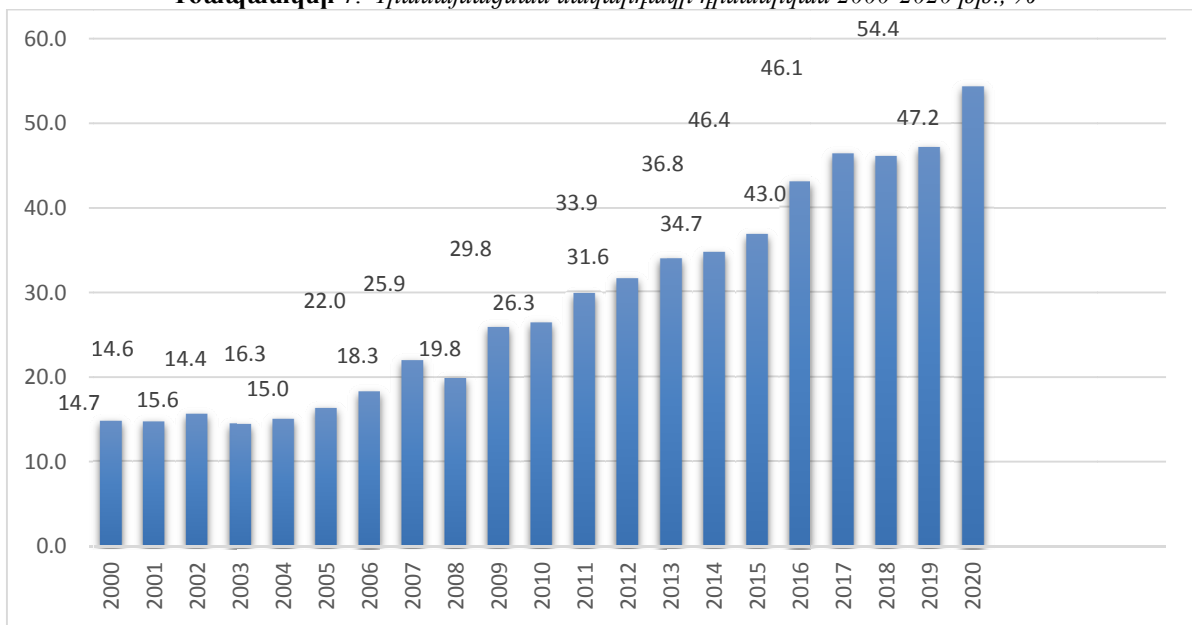
Աղբյուրը՝ ՀՀ ԿԲ, Տվյալների Բանկ

Փոխարժեքը սկսեց կտրուկ անկում ապրել 2020 թվականի հոկտեմբերից սկսած, իսկ դեկտեմբերին ամսական միջին ցուցանիշով կազմեց 1 դոլարի դիմաց 518.23 դրամ, եվրոյի դիմաց՝ 630.72, իսկ ռուբլու դիմաց՝ 7 դրամ [1]: Նման կտրուկ արժեզրկումը ունեցավ բավականին ծանր հետևանքներ, մասնավորապես հանգեցրեց ներմուծվող ապրանքատեսակների գնաճի և տնտեսության ակտիվության անկման:

Հայաստանի տնտեսության դրամայնացումը, այսինքն՝ դրամական միջոցներով (լիկվիդային ակտիվներով) տնտեսության ապահովվածության աստիճանը, որոնք կարող են կատարել այնպիսի գործառույթներ, ինչպես շրջանառության և վճարման միջոցը, որը որոշ-

վում է դրամայնացման գործակցի օգնությամբ, բավականին կարևոր ցուցանիշ է: Դրամայնացման մակարդակը իրենից ներկայացնում է դրամական լայն զանգվածի և ՀՆԱ հարաբերությունը: Ընդհանուր առմամբ, ճգնաժամից հետո այն ունեցել է աճի միտում, նվազել է միայն 2014 թվականին՝ կազմելով 34.7%, նախորդ տարվա 36.1% փոխարեն: Փորձագետները նշում են, որ դրամայնացման մակարդակը անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներում պետք է լինեն 60-70%, որը հասանելի ցուցանիշ է ՀՀ տնտեսության համար նման աճի մակարդակ պահպանվելու դեպքում, որը 2020 թվականին կազմել է 54.4%:

Գծապատկեր 7. Դրամայնացման մակարդակի դինամիկան 2000-2020 թթ., %

Աղբյուրը՝ ՀՀ ԿԲ, ՀՀ ՎԿ, հեղինակային հաշվարկներ

Ինչ վերաբերվում է վերաֆինանսավորման տոկոսադրույթին, ապա այն դիտարկվող ժամանակահատվածում առավելագույն մակարդակին է հասել 2015 թ.՝ հասնելով 10.5%, որի նպատակն էր կանխել ՀՀ-ում ֆինանսական շուկայում արտարժույթի նկատմամբ արժեզրկման պատճառով ստեղծված լարվածությունները և վերականգնել վերաֆինանսավորման տոկոսադրույթի ուղղորդիչ դերը շուկայում [4]: ԿԲ-ին հաջողվել է զսպել գնաճային սպասումները և 2015 թ. երրորդ եռամսյակից թուլացնել դրամավարկային պայմանները և նվազեցնել վերաֆինանսավորման տոկոսադրույթը, որը 2019 թ. առաջին եռամսյակում եղել է 5.75%, իսկ 4-րդ եռամսյակում՝ 5.5%: 2020 թ. բռնկված ճգնաժամի պայմաններում կենտրոնական բանկը աստիճանաբար իջեցրեց վերաֆինանսավորման տոկոսադրույթը՝ սեպտեմբերին հասցնելով 4.25%, որից հետո տարեվերջին տոկոսադրույթը

բարձրացվեց 1 տոկոսային կետով, իսկ 2021 թ. այն շարունակաբար բարձրացվեց, և ներկայումս կազմում է 6.5% [9], որը նպատակ ունի զսպելու դրամի արժեզրկումը և տնտեսության ակտիվացման բարձրացմանը, ինչին ի պատասխան տնտեսությունում արդեն նկատելի է դրամի որոշակի արժևորում:

Ամփոփելով կատարված վերլուծությունը, կարելի է փաստել, որ

- Գնաճը Հայաստանի Հանրապետությունում հազվադեպ է գտնվել թիրախավորված միջակայքում, իսկ ճգնաժամային տարիներին այն բավականին բարձր ցուցանիշ է գրանցել, մասնավորապես ամենաբարձրը եղել է 2008 թ.՝ կազմելով 9%: 2021 թ. սկզբին այս ցուցանիշը կազմել է 5.8%, որը ըստ ԿԲ կանխատեսումների դեռևս կպահպանվի բարձր մակարդակում:
- Դրամական զանվածը դիտարկվող ժամանակաշրջանում գրանցել է աճի միտում,

իսկ կառուցվածքային փոփոխությունները դիտարկելիս նկատելի է դառնում դուրսի-զացիայի մակարդակի նշանակալի նվազումը, դրամով ավանդների աճը և շրջանառության մեջ անկանխիկ միջոցների աճը (ցպահանջ ավանդներ), որը գրեթե հավասարվել է կանխիկ դրամաշրջանառությանը:

- Տնտեսության մեջ դուրսիզացիայի մակարդակի նվազմանը և տնտեսության դրամայնացմանը նաև նպաստել է դրամով և դուրարով ավանդների տոկոսադրույքների զգալի տարբերությունը, որի շնորհիվ տնային տնտեսությունների մոտ նկատվել է դրամով ժամկետային ավանդների ծավալի աճ և արտարժույթով ավանդների նվազում:

- դրամ/ դուրար հարաբերակցությունը իր նվազագույն մակարդակին է հասել 2008 թ. կազմելով տարեկան միջին 305.9 դրամ, որից հետո կայուն աճի տեմպ է ձեռք բերել և վերջին տարիներին տատանվում էր 480 դրամի սահմաններում, սակայն 2020 թ. սկիզբ առած սոցիալ տնտեսական խնդիրների պատճառով նկատվեց դրամի կտրուկ արժեզրկում, մասնավորապես դրամ/ դուրար հարաբերակցությունը տարվա սկզբին գերազանցեց 520 դրամը, որին ի պատասխան կենտրոնական բանկը բարձրացրեց վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը՝ հասցնելով 6.5 տոկոսի: Ռուբլին 2014 թ. նգնա-ժամից հետո շարունակաբար անկում է գրանցել, 2020 թ. գրանցելով միջին 6.79 դրամ ցուցանիշ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. ՀՀ ԿԲ, Արտաքին հատվածի վիճակագրություն: Դրամի նկատմամբ որոշ արժույթների միջին փոխարժեքներ:
2. ՀՀ ԿԲ, գնաճը, փողը և կենտրոնական բանկը, վերլուծական նյութեր և հետազոտություններ, 2006:
3. ՀՀ ԿԲ, Գնաճի հաշվետվություն (դրամավարկային քաղաքականության ծրագիր I եռամսյակ 2021թ. Դրամավարկային քաղաքականության 2020թ. IV եռամսյակի ծրագրի կատարման հաշվետվություն), 2021 :
4. ՀՀ ԿԲ, Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվություն (2020 թ. 2-րդ եռ. - 2021 թ. 1-ին եռ.), 2021:
5. ՀՀ ԿԲ, Դրամավարկային քաղաքականության նպատակները, պաշտոնական կայքէջ:
6. ՀՀ Վիճակագրական Կոմիտե, հրապարակումներ, Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2021 թվականի հունվար-սպրիլին:
7. Հայրիյան Եվ., Դրամավարկային քաղաքականության արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, ԱրՊՀ գիտական ընթերցումներ, Երևան 2016:
8. ՀՀ ԿԲ, ՀՀ դրամավարկային և ֆինանսական վիճակագրության ձեռնարկ, Փողի ազդեցատների էությունը և կիրառման Շրջանակները:
9. https://www.cba.am/AM/pmessagingannouncements/Minutes_sshort_15.06.2021.pdf առ 15.06.2021

*Տճանա/Հանձնվել է՝ 17.06.2021
 Рецензирована/Գրախոսվել է՝ 22.06.2021
 Принята/Ընդունվել է՝ 29.06.2021*